

Länsstyrelsen i Västmanland / Västmanlands läns museum
INDUSTRIINVENTERING

Inventerare: Jean-Paul Darphin

Inv. datum: 1998-07-29	Ek karta nr 10 G:60	Kommun: Arboga
Fastighet: Del av HÄLLBY 3:2		Ort: Arboga
Adress / motsv:		Socken:
Miljö / infrastrukturer. Förbinder sjön Hjälmare med Arbogaån och därmed Mälaren. Gamla Hjälmare kanal (bygg/omb 1629-1776). Nya Hjälmare kanal (byggd/omb 1819-1930) OBS Berör även Västermo s:n inom Eskilstuna k:n i Södermanlands län		

Fd. företag Hjälmare Kanal & Slussverk AB m.fl.
Fd. verksamhet Kanalförvaltning, nyttotrafik, jord- & skogsbruk m.m.
Se även fastigheterna: Hjälmare docka, Vallby 3:4 (Hällby Kvarn), Hällby gård, Hällby kraftverk,
Nuv. företag: Domänverket
Nuv. verksamhet: Nöjstrafik, jord & skogsbruk
Fastighetsägare: Domänverket
Kontaktperson:

Byggnader

Hus/del	Vån	Ursprunglig funktion	Grund / Sockel	Stomme	Fasad		Tak		Byggår
					mtrl	färg	mtrl	färg	

Arkitekter / byggmästare m.fl. Baltazar von Platen, Johan Edström
Omb. tillb. Större ombyggnadsarbeten 1819-1930
Bygg. tekn. skick Gott

Interiörer / utrustning. Slussverk, docka, bro, tekniska byggnader, slussvaktarbostäder, bostadshus m.m. Nya kanalen har 8 slussar: Gravudden 3, Säby 2, Hällby 3, Notholmen 1.
--

Kort historik. Gamla Hjälmare kanal utgör landets äldsta konstgjorda vattenväg. Grävningen av den då kallade Arboga Graf påbörjades 1629 och anläggningen fick då 12 slussar byggda av sten. Snart uppstod dock problem med slussverken, läckande bankar och inte minst djupgåendet. Trots ständiga ombyggn. och förbättringar bestod problemen och verksamheten nedlades många gånger fram till 1814 då en ny kanal bedömdes som den enda lösningen. Baltazar von Platen tillkallades och en ny sträckning föreslogs. och efter 10 års arbete kunde den nuvarande kanalen invigas 1831. Hällby blev kanalens centrum m. bolagets varv, docka, verkstäder, kontor och arbetarbostäder.
Uppgiftslämnare:

Bedömning / anmärkningar Riksintresseområde (K 3). Miljö och anläggning av stor betydelse för KMV, teknikhistoria, för friluftslivet Vid Hällby gård finns Kanaluseet med redskap, verktyg, signalanordningar, arkivalier m.m. Där finns även kanalbolagets ursprungliga stenbyggnad. Det är av stor vikt att bevarande åtgärder berör hela miljön, inkluderat alla ursprungliga byggda strukturer. (1) om inte tidigare genomförd
Fördjupad dokumentation motiverad JA(1) Av estetisk betydelse för miljön JA Av betydande historiskt värde JA

Situationsplan, kartor, källor, ytterligare info: se följande sidor

Uppgifter ändrade: datum.....

Länsstyrelsen i Västmanland / Västmanlands läns museum
INDUSTRIINVENTERING

Inventerare: Jean-Paul Darphin

Inv. datum: 1998-07-29	Ek karta nr 10 G:60	Kommun: Arboga
Fastighet: Del av HÄLLBY 3:2		Ort: Arboga
Adress / motsv:		Socken:

Situationsplan / karta

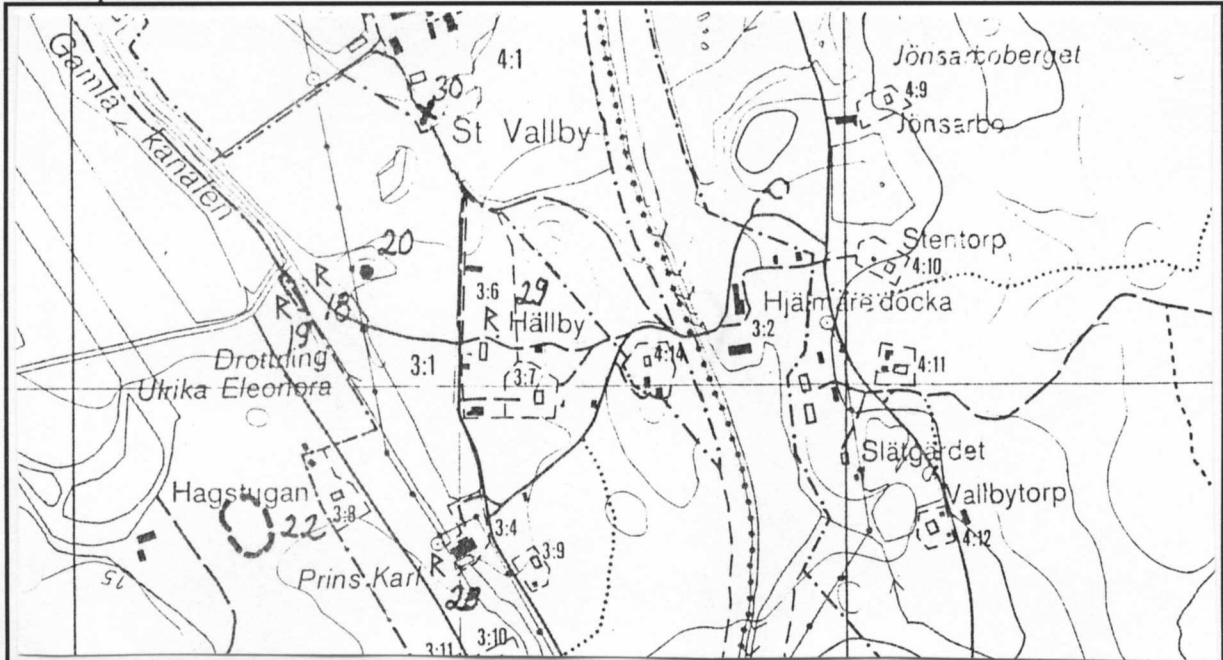

Foto: JPD I-98/4 19-21, 27-29

Foto Nr: VLM B 103.142 19-21, 27-29

Källor / litt.

Arboga Minne, 1984.
 VLM:s inventeringsrapport. Arboga k:n. ss 18-21.
 VLM:s arkiv

Bilagor:

